

Tudományos Bizottság

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/H
Tel.: (36-1) 485-5234, Fax: (36-1) 485-5234
E-mail: tudomany@btkhok.elte.hu

Academic Committee

H-1088 Budapest, Múzeum krt. 4/H
Tel.: (36-1) 485-5234, Fax: (36-1) 485-5234
E-mail: tudomany@btkhok.elte.hu

TUDOMÁNYOS ÖSZTÖNDÍJ PÁLYÁZAT

2014-2015. ősz

(Kérjük, a pályázati lapot géppelve, vagy NYOMTATOTT betűkkel töltsse ki!)

Valamennyi információ megadása kötelező!

Személyes adatok

Pályázó neve és Neptun kódja:

Valgejmayger Wuldog (XXXXXX)

Pályázó szakja, illetve szakjai:

magyar

Pályázó születési helye, ideje:

Magyar Tudományos Akadémia, 1825 november 3.

Elérhetőségek

Telefonszám:

00 36 30 111 1111

E-mail cím:

valgejmayger.wuldog@tudos.hu

A dolgozat adatai

Melyik Intézethez irányítandó a dolgozat: (Javaslat értékű, az ELTE BTK HÖK Tudományos Bizottsága
szükséges esetben módosíthatja ezt.)

Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet

A dolgozat címe:

A boszorkány mint önéletrajzi alteregó Czóbel Minka költészetében

A dolgozat terjedelme (oldalszám):

16 oldal

Eddigi eredmények, publikációk:

A dolgozatot átvettem

Pályázó aláírása

2014. __ hónap __ nap

A pályázat leadási határideje: 2014. november . 16:00

Leadás helye: ELTE BTK HÖK Iroda

Követelmények

Ez a tájékoztató az elmúlt években a Tudományos Ösztöndíj Pályázattal kapcsolatban felmerült kérdésekre kíván választ adni. Egyaránt nyújt segítséget a kitöltéshez, a pályázat elkészítésének módjához, és felvilágosítást ad a bírálat menetéről. Saját érdekében is kérünk, hogy olvasd el ezt a pár sort, így megkönnyítve a saját munkádat és a miénket.

Köszönettel,

Tudományos Bizottság (továbbiakban Bizottság)

1. Követelmény a pályázati lap hiánytalan és a valóságnak megfelelő kitöltése (lehetőleg gépelve, majd nyomtatottan leadva a HÖK titkárságán), továbbá aláírásával ezek igazolása.
 - ▶ Az elkészített dolgozatot KÉT nyomtatott példányban kell leadni, lehetőleg fűzve, de legalább össze tűzve.
 - ▶ A pályázati lapot is két példányban a dolgozat elé fűzve (tűzve) kell leadni.
2. Kötelező a Tanulmányi Hivatal következő dokumentumainak csatolása, amelyek igazolják, hogy a hallgató:
 - ▶ juttatásképes
 - ▶ 3,6-os hagyományos tanulmányi átlag felett teljesített
 - ▶ nem másoddiplomás és nem PhD-s
 - ▶ tíz féléves képzés esetén, tíz lezárt félévnél kevesebbel rendelkezik
 - ▶ nyolc féléves képzés esetén, nyolc lezárt félévnél kevesebbel rendelkezik
 - ▶ BA képzés esetén, hat lezárt félévnél kevesebbel rendelkezik
 - ▶ MA képzés esetén, négy lezárt félévnél kevesebbel rendelkezik
3. A Kar bármely intézetében oktatói státuszban lévő személy, illetve az Elektronikus Tanulmányi Rendszerben a saját neve alatt meghirdetett órával rendelkező demonstrátor a Tudományos Ösztöndíj Pályázaton pénzjutalomban nem részesülhet.
4. A beadott dolgozat nem lehet címbejelentett szakdolgozat, és még csak résztémája sem, azonban lehet tantervi kötelezettség keretein belül felhasznált írás a követelményekhez igazítva – bővített szemináriumi dolgozat.
5. A dolgozathoz kötelező csatolni egy tanári ajánlást, amelyen az intézet pecsétje is szerepel az oktató aláírása mellett. Ezzel az oktató is tanúsítja, hogy az általa támogatott dolgozat megfelel a Tudományos Ösztöndíj Pályázat követelményeinek. Tanári ajánlást csak fokozattal rendelkező oktató írhat alá.

6. Formai követelmények: <http://elsoszazad.elte.hu> Szerzőinknek fül alatt.

A hivatkozás a formai követelményekhez csatolt hivatkozási útmutató szerint történjenek. A bibliográfiának pedig tartalmaznia kell **legalább nyolc** szakirodalmi tételt. Amennyiben a dolgozat nem felel meg a formai követelményeknek, a Bizottság nem fogadja el. A nem hivatkozott idézetek miatt a Bíráló Bizottság megtagadhatja a dolgozat értékelését.

- ▶ A **dolgozat** elejére címlapot kell csatolni, a dolgozat oldalait pedig fejléccel kell ellátni, ezek (legalább) a következő a következő adatokat tartalmazzák: dolgozat címe, szerző neve, készítés ideje (legalább félévi pontossággal).

7. A kirívóan sok helyesírási hibát tartalmazó dolgozatok elbírálását a Bíráló Bizottság megtagadhatja; amennyiben javasolja publikálásra, a pályázónak kötelessége kijavítani a hibákat, s a dolgozat javított változatát eljuttatni a Bizottsághoz.

8. A pályázó aláírásával elfogadja, hogy amennyiben dolgozata publikálásra javasolt – javítás után is –, az publikálásra kerül az Első Század folyóirat gondozásában.

9. A pályázatok minimális terjedelme 40.000 karakter a címlap, a tartalomjegyzék és a bibliográfia nélkül, a dolgozatok maximális terjedelme 80.000 karakter.

- ▶ A dolgozat terjedelmét az elektronikusan elküldött dokumentum alapján ellenőrizzük, az elektronikus változat elküldésével válik teljessé a leadott dolgozat.

10. A publikálás megkönnyítése érdekében kérjük a pályázókat, hogy dolgozataikat **.DOC(X) formátumban**, valamint az esetleges multimédiás anyagokat, külön-külön fájlba mentve, a megadott sablon szerint készítsék el. Amennyiben a pályázat nem felel meg a formai követelményeknek a Bizottság a pályázatot elutasítja. A dolgozatot elektronikusan a Bizottság e-mail címére (tudomany@btkhok.elte.hu) kell elküldeni. **Ennek elmulasztása a pályázat érvénytelenítéséhez vezet.**

- ▶ A fájl neve legyen: Pályázó.neve_TÖP_2014.osz
- ▶ A levél tárgy megjelölése legyen: Pályázó neve TÖP 2014 ősz
- ▶ Kérjük **ne** üres e-mailt küldjön

11. Amennyiben a bíráló elmulasztja a publikálásra vonatkozó rész kitöltését, a Bizottság kérvényezi ennek pótlását; ennek figyelmen kívül hagyása esetén a Bizottság fenntartja magának a jogot a publikálási lehetőség megtagadására.

12. A Bizottság eljuttatja a dolgozatokat az intézetekhez, az átvevő kitölti az erről szóló igazolást: a Bizottság a dolgozatokért az átvételi elismervény aláírása és a dolgozatok újbóli beérkezése közötti időben **semmilyen felelősséget nem vállal.**

13. A dolgozat társszerzővel együtt is beadható, ebben az esetben az ösztöndíj feleződik.

14. A pályázó aláírásával elfogadja, hogy a publikációs felületeket (legyen az elektronikus vagy nyomtatott), az ELTE BTK HÖK kezeli teljes jogkörrel, és a pályázó ezzel kapcsolatban semmilyen igényt nem támaszt.
15. A pályázó aláírásával egyben azt is elfogadja, hogy az adott intézeti képviselő elnöke, illetve Tudományos referense hozzáférhet a dolgozatához és annak eredményéhez.
16. A pályázó csak a szakját/szakjait/minorját/minorjait gondozó intézethez adhat be pályázatot, és oda is maximálisan kettőt. Amennyiben indokolt a Tudományos Bizottság irányíthatja más Intézetbe a bírálendő dolgozatot)

Aláírással igazolom, hogy a fentieket elolvastam, megértettem és tudomásul vettem. Amennyiben a fent kérték bármelyikének hiánya miatt dolgozatom nem kerül elbírálásra, azért a felelősséget vállalom.

Pályázó aláírása

2014. __ hónap __ nap

Tájékoztató

A Tudományos Ösztöndíj Pályázatot az ELTE BTK HÖK írja ki minden félévben a hatályos kari szabályozások alapján. A bírálatot a Kar oktatói végzik. A pályázatot a HÖK irodában kell leadni a Tudományos Ösztöndíj Titkárnak, illetve az erre felhatalmazott személynek. Az „Elérhetőségek” pontban megadott email címre kiküldött bírálati értesítőt követően a pályázó átveheti dolgozatának részletes bírálatát a HÖK irodában a Bizottság fogadóóráiban.

A bírálat a következőképpen alakulhat:

1. A dolgozat elutasítása (a dolgozatot a Bizottság nem tartja elbírálhatónak)
2. Amennyiben a Bizottság a dolgozatot elbírálhatónak tartja, továbbítja a bíráló oktatóknak, akik értékelik, illetve javasolhatják publikációra.

Aláírással igazolom, hogy a fentieket elolvastam, megértettem és tudomásul vettem.

Pályázó aláírása

2014. __ hónap __ nap

A boszorkány mint önéletrajzi alteregő Czóbel Minka költészetében¹

VALGEJMAYGER Wuldog

Tudományos Ösztöndíj Pályázat
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Magyar szak BA, 2. évfolyam

Témavezető: Vitekné Balogh Piroska

2013–2014/2

¹ A felhasznált dolgozatrészletek: SERES Lili Hanna 2014, A boszorkány mint önéletrajzi alteregő Czóbel Minka költészetében. Tudományos Ösztöndíj Pályázaton 2013–2014/2 félévben leadott dolgozat. Várható megjelenés: Első Század XIII./3. (2014. ősz).

2. A boszorkány motívuma a néphitben

A következőkben a boszorkány ősi, néphitben élő motívumának megismertetésére keríték sort. Felmerült bennem a lehetősége annak is, hogy különböző, más alkotók műveiben megjelenő boszorkányalakokat vonultassak fel, de a téma szempontjából sokkal fontosabbnak és szervesen ide kapcsolódónak tartom a népi motívum megvizsgálását. Ennek okát a következő, az önéletrajzi alteregóról szóló részben fogom kifejteni.

A *Magyar Néprajzi Lexikon* a *boszorkány* szócikk alatt két jelentéskört különböztet meg²: a mesealakot és a népi hiedelemvilág figuráját. A népmesék boszorkánya rosszindulatú, emberfeletti hatalmú, idős asszony. A lexikon felsorolja mesei szerepköreit, funkcióit, tevékenységeit, viszonyát a hőshöz; ami azonban ezeknél Czóbel Minka költészetének szempontjából fontosabb, az a következő megállapítás: „Ellentéte, de bizonyos fokig párja is a jóságos tündér, aki emberfeletti tulajdonságait arra használja, hogy a hőst célja elérésében, tehát a [boszorkány] elpusztításában is segítse.”³ A tündér tehát ugyanolyan ősi alak a néphitben, mint a boszorkány, ráadásul szorosan kapcsolódik hozzá, annak párja és ellentéte is, ezáltal kiegészítik egymást – hasonlóképp, mint a jin és a jang, a nappal és az éjszaka; leginkább talán a jó és a rossz dichotomikus szembeállítására egyszerűsíthetjük le ezt a népi alakpárt. Czóbel költészetével ez az elmélet, ez a két ősi, egymást kiegészítő és ellentétes alak igen figyelemreméltó módon függ össze. A dolgozat ide vonatkozó részében majd kitérek erre részletesebben, egyelőre csak egy mondatot előlegeznék meg Kis Margit kötetéből: „A boszorkányok voltaképpen tündérek Czóbel Minka költészetében.”⁴

A boszorkány hiedelemkörét a lexikon a magyar népi hitvilág egyik leggazdagabb, legváltozatosabb és még a közelmúltban is eleven területének nevezi. A magyar boszorkányhit elsődlegesen két rétegből tevődik össze: egyrészt a paraszti gyakorlatban előforduló gyógyító és rontó tevékenység bizonyos vonásait tulajdonítják neki, másrészt bizonyos természetfeletti képességeket. Ez utóbbit a múltban ismeretesnek tartott egy vagy több természetfeletti lény rontó tevékenységével kapcsolja össze a lexikon, a boszorkány alakjába az ilyen lények vonásai olvadtak

² ORTUTAY 1977, 346–348.

³ ORTUTAY 1977, 346.

⁴ KIS 1980, 119.

később. Ezt a két síkot kapcsolja tehát össze a néphit. Ennek megfelelően lesz a boszorkány alakja kettős a róla szóló változatos hiedelemmonda-típusokban. Ezen mondák „szereplői egy-egy község vagy nagyobb körzet közismert, [boszorkány]nak tartott személyei, akik részint a gyakorlatból ismert gyógyító-rontó műveleteket, részint a [boszorkány]hit hagyományos részeit képező emberfeletti tetteket hajtják végre.”⁵ Kis Margit ehhez két adalékkal szolgál: egyrészt, hogy a rontás és a gyógyítás hatalma miatt bizonyos félelemmel vegyes tisztelet övezte a boszorkányokat, másrészt kitér arra is, hogy akkoriban a szegény ember inkább a javasasszonyhoz vitte el beteg gyermekét, mint az orvoshoz.⁶

...

7. Befejezés

Dolgozatomban tehát igyekeztem bebizonyítani, hogy a boszorkány alteregó nemcsak Czóbel Minka költői és írói munkásságának, de egész életének központi fogalma, sőt, a költő életén túlra is kihat. Hiszen az utókor is hajlamos „költőboszorkánynak” nevezni, s mi mást bizonyítana ez, ha nem azt, hogy az irodalmárok is, akár tudatosan, akár tudat alatt, azonosítják Czóbelt az általa megformált boszorkány szimbólummal, többnek tartva azt egy egyszerű motívumnál.

Az érintett témák számát a boszorkány önéletrajzi alteregójának azon tulajdonsága miatt nem szabtam szűkebbre, melyet már említettem a bevezetőmben, tudniillik, hogy ez a motívum képes mindent összekötni és magában foglalni, ami Czóbel elemzésével kapcsolatos lehet. Ha minderre jelen keretek között nem is ajánlatos részletesen kitérni, a témák felvillantását, megemlékését szükségesnek tartom, hiszen ezek mind az alkotói élet és életmű vizsgálatának szerteágazó lehetőségeit bizonyítják.

Emellett a címül választott fogalom, az *önéletrajzi alteregó* megmagyarázáshoz és a magyarázat alátámasztásához is szükségesnek éreztem minden, az általam gondolt meghatározást bizonyító életrajzi és egyéb tény közlését. Emellett dolgozatom másik legdominánsabb része a boszorkány motívum versbeli előfordulásai és ezen versek szoros szövegközpontú elemzése. Ezekkel

⁵ ORTUTAY 1977, 346.

⁶ KIS, 1980 116.

igyekeztem bemutatni, milyen sokszínű és változatos módon, több probléma megjelenítésére használta Czóbel a saját, ősi néphitből átalakított és újragondolt boszorkány alakját.

Dolgozatomat egy nagyon izgalmas életmű rendkívül fontos résztemáját középpontba helyező vizsgálódás kezdetének tartom, mely a teljes kidolgozásra vár. Egyfelől, ahogy korábban említettem, minden téma, melyet a boszorkány önéletrajzi alteregó felölel, külön dolgozatot érdemelne, másfelől a három kötetet érintő boszorkány-versek (és plusz egy költemény) részletes, összehasonlító elemzésére sem tudtam természetesen jelen keretek között sort keríteni. Fontos, már felfedezett, de még elmélyülésre váró és még fel nem fedezett vagy részletesen nem elemzett versekről van szó, melyek önmagukban is értéket képviselnek, a köztük fellelhető erőteljes átjárások tanulmányozása pedig egy nagyon izgalmas költői világot rajzol fel.

A dolgozat megírása csak ösztönzőleg hatott rám a további vizsgálódásban. Czóbel Minka Menyhért által hangoztatott „újra rajzolása”, a költő valódi mivoltának felfedezése az utóbbi években szerencsére kezdetét vette. Néhány helyütt már olvashatunk a mai irodalomkutatók sokféle közelítéséről⁷, ahány találkozás és vizsgálat, annyiféle értelmezés, különböző megközelítések különböző érdeklődéssel – Czóbel Minka színes, izgalmas alakja rengetegféle elindulási lehetőséget, feltárássra váró mélységet rejteget számunkra.

Remélem, a feltárással én is kivehetem majd a részem.

⁷ Egy jó példa erre a Litera honlapján olvasható beszámoló a tizedik Rózsaszín Szemüveg-estről, melynek témája, „hősnője” Czóbel Minka volt. „Mindenki valahonnan olvasta Czóbelt. – olvashatjuk – Vaderna, a magyar romantika kutatója, a romantikus hiperbola alakzatában látja a kulcsot; a vad képzelőerőt szecessziós érzékenység egészíti ki. Ebből ered a Pór Péter által is leírt reformkonzervatív, premodern stílusvilág. Vadernával szemben, Menyhért Anna a modernizmus és a huszadik század felől olvasva Czóbelt, arra a megállapításra jutott, hogy huszadik századi költőnek nem eléggé jó. Kiss Judit Ágnes a líra érdekelte a legjobban, a rímes balladák helyett pedig a ritmikus prózájú szabad versek, a váratlan megoldások.” Szegő János beszámolóját végül a következő tanulsággal zárja: „...az utcanévek, díjak, azaz a nagy kánon mellett a legváratlanabb helyekről és szöveghelyeknél bukkanhatnak fel eredeti alkotók, rejtélyes művek.” Forrás: <http://www.litera.hu/hirek/czobel-minka-visszater> (megjelenés: 2011. március 7.; utolsó megtekintés: 2014. április 11.)

Bibliográfia

- CZÓBEL Minka 1896. A virradat dalai, Franklin, Budapest.
- CZÓBEL Minka 1974. Boszorkány-dalok. Vál. Pór Péter, Szépirodalmi, Budapest.
- CZÓBEL Minka 1894. Fehér dalok, Singer-Wolfner, Budapest.
- CZÓBEL Minka 1903. Opálok: Költemények, Franklin, Budapest.
- CZÓBEL Minka 1892. Ujabb költemények, Singer-Wolfner, Budapest.
- KERTÉSZ Zoltánné 2005. Hullámzó fény, Anarcs Község Önkormányzata, Anarcs.
- KIS Margit 1980. Czóbel Minka, Széchenyi, Győr.
- KÖNCZÖL Csaba 1986. „A dilettáns bátorsága: Czóbel Minka: Boszorkánydalok”: KÖNCZÖL Csaba: Tükörszoba, Szépirodalmi, Budapest.
- LADÁNYI István 2010. „A „VALÓDI” ARC MEGALKOTOTTSÁGA: Az őszinteség retorikája SINKÓ Ervin Egy regény regénye, SÜTŐ András Anyám könnyű álmot ígér és Esterházy Péter Javított kiadás című regényében”: CSÁNYI Erzsébet (szerk.): Alteregő: Alakmások – hamismások – heteronimák, Bölcsészettudományi Kar, Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, Újvidék (KonTEXTUS könyvek).
- ÉLESZTŐS László 1993. Magyar Nagylexikon, Akadémiai, Budapest, 674.
- ORTUTAY Gyula 1977. Magyar Néprajzi Lexikon, 1.kötet, Akadémiai, Budapest, 346–348.
- MENYHÉRT Anna 2013. „A másság kánontalansága: Czóbel Minka”: Menyhért Anna, Női irodalmi hagyomány, Napvilág, Budapest, 99–147.
- NOVÁK Anikó 2010. „„EGY DUBLŐR, AKI A MI ESETÜNKBEN AZ ELSŐ SZEREPOSZTÁST VISZLI...”: Néhány megjegyzés Tolnai Ottó alakmásairól”: CSÁNYI Erzsébet: Alteregő: Alakmások – hamismások – heteronimák, Bölcsészettudományi Kar, Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, Újvidék (KonTEXTUS könyvek).
- PÓR Péter 1971. Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában: Justh Zsigmond és Czóbel Minka népiessége, Akadémiai, Budapest.
- PÓR Péter 1974. „Utószó”: Czóbel Minka – Pór Péter (vál.): Boszorkány-dalok, Szépirodalmi, Budapest, 241–263.
- SURÁNYI Ágnes 1991. „Az irodalmi alteregő és Virginia Woolf regényei”: Filozófiai Közöny, 37(1991), 1–2.sz.
- S. VARGA Pál 1994. „A vágytalan boldogság költője (Czóbel Minka költői világképéről)”: ItK, 98(1994).

Szegő János 2011. március 7. „Czóbel Minka visszatér”: Litera, <http://www.litera.hu/hirek/czobel-minka-visszater> (utolsó megtekintés: 2014. április 11.)

SZEPESI Attila 1999. „Az anarcsi boszorkány: Czóbel Minka varázslásai”: Kortárs, 1999/6.

TAKÁCS Judit 2000. „A szubjektum problémája Czóbel Minka lírájában”: It, 2000/3.

WEÖRES Sándor 1974. „Czóbel Minka”: Czóbel Minka: Boszorkány-dalok, Szépirodalmi, Budapest, 5–8.

PÁLYÁZAT MINTA

